

ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL

☒ 8901 Zalaegerszeg, Kossuth L.u.17-19. ☎ 92/502-106, fax: 92/502-101
Email: mayor@zalaegerszeg.hu

... napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése
2020. március 05-i ülésére

Tárgy: Szabadság emlékmű elhelyezése a Bajcsy-Zsilinszky téren

Előterjesztő: Balaicz Zoltán polgármester

Készítette:

Műszaki Osztály

Fazekas Györgyi városüzemeltetési szakreferens

Egyeztetve:

Méhesné Tatár Eszter főépítész

Tárgyalta:

Gazdasági Bizottság

Műszaki Bizottság

Humánigazgatási Bizottság

Alsójánkahegy városrész Településrészi Önkormányzata

Törvényességi és tartalmi-formai szempontból ellenőrizte:

Önkormányzati Osztály

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:

Közgazdasági Osztály

Tisztelt Közgyűlés!

Az első zalaegerszegi vasútállomás 1890-ben épült, de a maitól kicsit északabbra állt. Avatásán részt vett Baross Gábor közlekedési miniszter is, tiszteletére nevezték el a Baross ligetet.

A mai állomás 1927-ben készült el Fábián Lajos építész tervei alapján. Hazánk egyetlen neoromán stílusú állomása az 1945 utáni átépítések következtében jelentősen egyszerűsödött. Az új vasútállomással szemben alakították ki Czobor Mátyás polgármester (1918-1936) javaslatára a Tisza István teret (ma Bajcsy-Zsilinszky tér), ahonnan a IV. Károly király (ma József Attila) utca vonalában gyönyörű kilátás tárult a Mindszenty (Pehm) József apátplébános (1919-1944) által építtetett, 1929-ben átadott Notre Dame zárdára és iskolára.

1945. után az érintett közterületeket átnevezték, majd 1955-ben a Bajcsy-Zsilinszky tér közepén állították fel a szovjet megszállás 10. évfordulóján a felszabadulási emlékművet, azt is figyelembe véve a helyszín kiválasztásánál, hogy az alkotás és a köré ültetett fák takarják el a kilátást a Mindszenty által építtetett zárdára. A megszállást és a kommunista diktatúrát szimbolizáló emlékművet 1956-ban a forradalmárok ledöntötték, majd a szabadságharc leverése után 1957-ben a visszatérő hatalom újra helyreállította.

A zalaegerszegi felszabadulási emlékmű alkotója az a Mikus Sándor volt, aki 1950-ben a híres budapesti Sztálin szobrot is készítette, melyet 1956. október 23-án este a forradalmárok ledöntöttek. Nem járt másként Mikus Sándor zalaegerszegi alkotása sem. Az október 23-i budapesti események hatására a zalai megyeszékhelyen október 26-án elsőként a közgazdasági technikum tanulói tartottak tüntetést Csány László, az 1848-as mártír szobránál. Az iskolához visszaérő menetet hatalmas tömeg fogadta, majd együtt vonultak a megyei tanács elé. A vasútállomáshoz érve a forradalmárok levették a tetőről a vörös csillagot, a téren pedig ledöntötték az egy évvel korábban állított felszabadulási emlékművet, a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás szimbólumát. A kép a ledöntött emlékművet ábrázolja, a fotó a balatongyöröki Balla Vince tulajdona.

Az 1956-os forradalom során ledöntött felszabadulási emlékművet a szabadságharc leverése után a visszatérő kommunista vezetés 1957-ben újra felállíttatta, 1990 után is a helyén maradt, és csak 27 évvel a rendszerváltoztatás után, 2017-ben került elbontásra. Emellett ugyancsak 2017-ben bontották el a TV torony melletti felszabadulási emlékoszlopot, valamint a magántulajdonos intézkedésére lekerült a volt helyőrségi klub épületéről a kommunista párt 1945-ös helyi megalakulását dicsőítő emléktábla is.

Az emlékmű bontása során a dombormű leemelésekor, az addig rejtett, beépített hátoldalon egy hatalmas kőtáblán szép vésett felirat került elő, Petőfi Sándor: Élet vagy halál című versének egy részlete:

„A Kárpátoktul le az Al-Dunáig
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar!
Szétszórt hajával, véres homlokával
Áll a viharban maga a magyar.”

Akár az 1956-os hősökre is utalhatna ez az évtizedekig rejtett szöveg. Rövid kutatás után kiderült, hogy az 1927-ben Budapesten felállított, majd 1951-ben Rákosiék által elbontott Kossuth szoborcsoport eredeti feliratos kőtáblája került elő a zalaegerszegi emlékműből. Az 1951-es szétbontás után tehát a kőtáblát újrahasznosították, és Mikus Sándor felhasználta a zalaegerszegi felszabadulási emlékmű 1955-ös megalkotásakor.

A felszabadulási emlékmű bontása után a közgyűlési beszámolóban a városvezetés jelezte, hogy hosszabb távon szeretné rendezni a tér helyzetét és állapotát, és már akkor szóba került egy - a közgyűlés által egyhangúlag támogatott -, a magyarság szabadságküzdelseire figyelmet felhívó emlékmű felállításának gondolata, melyben a Rákóczi szabadságharc (1703-1711), az 1848-49-es forradalom és szabadságharc, az 1920-as trianoni békediktátum (melynek idén 100 éves évfordulója van), az 1956-os forradalom és szabadságharc, az 1989-90-es rendszerváltoztatás mellett természetesen helye van annak az időszaknak is (1945-1948), amikor hazánk megszabadult a német megszállástól és a nyilas diktatúrától, valamint elődeink küzdöttek a magyar demokráciáért, egészen az 1948-as teljes kommunista hatalomátvételig.

Amióta az emberiség eszmélni tud, nemcsak az egyes emberek, de egész nemzetek és az emberiség összességének is egyik legféltettebb és legdrágább kincse a szabadság. Minden nemzet szent kegyelettel említi azon hős fiainak nevét és dicső tetteinek emlékét, akik a nemzeti becsület és szabadság kivívása és fenntartása érdekében kiváló érdemeket szereztek. A nemzeti szabadság és önállóság kivívása érdekében folytatott küzdelmekre, sorsfordító időszakokra méltó módon való megemlékezés érdekében helyezzük el városunkban a magyarság szabadság küzdelmeinek és kiemelkedő történelmi fordulópontjainak emléket állító alkotást.

Az építési helyszín a vasútállomás épületével szemközti Bajcsy-Zsilinszky tér.

Az új alkotás műszaki tartalmának rövid leírása:

A korábban elbontott régi emlékmű helyére tervezett emlékmű középpontjába egy mészkő tömbből faragott posztamensen álló zászlótartó oszlop és címeres magyar nemzeti zászló tervezett. Nyugati oldalról ezt öleli át egy íves mészkő burkolatú posztamens, melyen 6 darab címeres mészkő tábla kerül elhelyezésre. A mészkő táblákon a magyar történelem egy-egy jelentős eseményének évszáma és az ahhoz tartozó címerek, emblémák jelennek meg.

Elbontásra kerül a meglévő járdaburkolat, helyén új nyomvonallal térkő burkolatú járda tervezett, mely körbeöleli a nemzeti zászlót és két irányból csatlakozik a József Attila utca két oldalán lévő járdákhoz. (1. számú melléklet)

Az emlékmű felállításának tervezett bekerülési költsége megközelítőleg bruttó 16.000.000,- Ft.

A fenti kivitelezési költség magába foglalja a régi emlékmű alapjának és a téren lévő burkolatnak a bontását a törmelék elszállítását. A zászlótartó posztamens és a 6 db címeres mészkő tábla, valamint az íves posztamens kivitelezésnek az új burkolat építésének és a tér finom tereprendezésének költségeit is.

ZMJV Önkormányzata pályázatot nyújtott be az EMMI-hez az emlékmű megvalósításának támogatására, ahonnan pozitív visszajelzést kaptunk a támogatás megítélésére vonatkozóan. Így a felállítandó emlékmű pénzügyi fedezete - a kivitelezési költségek tekintetében - részben

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 2020. évi költségvetésről szóló 2/2020. (II.10.) önkormányzati rendeletében rendelkezésre áll, a hiányzó összeg pedig az Emberi Erőforrások Minisztériuma által nyújtott támogatásból lesz biztosítható.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 42. § 8. pontja szerint közterület elnevezése, köztéri szobor, műalkotás állítása a képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át. A közterületen felállítandó emlékmű ugyan nem minősül művészeti alkotásnak, de méltó módon lehetőséget ad a nemzeti szabadság és önállóság kivívása érdekében folytatott küzdelmekre történő megemlékezésre.

A **Humánigazgatási Bizottság 14/2020. (II.24.) határozatában** egyhangúlag – 15 igen szavazattal – támogatta a határozati javaslatban megfogalmazottakat.

A **Gazdasági Bizottság 27/2020. (II.26.) határozata** alapján az előterjesztést 12 igen, egyhangú szavazattal támogatta.

A **Műszaki Bizottság 23/2020. (II.27.) határozata** alapján a bizottság az előterjesztést 12 igen, egyhangú szavazattal támogatta.

Az **Alsójánkahegy városrész Településrészi Önkormányzata** részéről az előterjesztéssel kapcsolatban észrevétel nem érkezett

Kérem a T. Közgyűlést a határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése Szabadság emlékmű felállítását kívánja megvalósítani a Bajcsy-Zsilinszky téren.

A kivitelezési költségek fedezete Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a 2020. évi költségvetésről szóló 2/2020. (II.10.) önkormányzati rendeletében, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által nyújtott támogatásból kerül biztosításra.

A közgyűlés felkéri a polgármestert, hogy az emlékmű elhelyezéséről és ünnepélyes felavatásáról gondoskodjon.

Határidő: 2020. június 30.

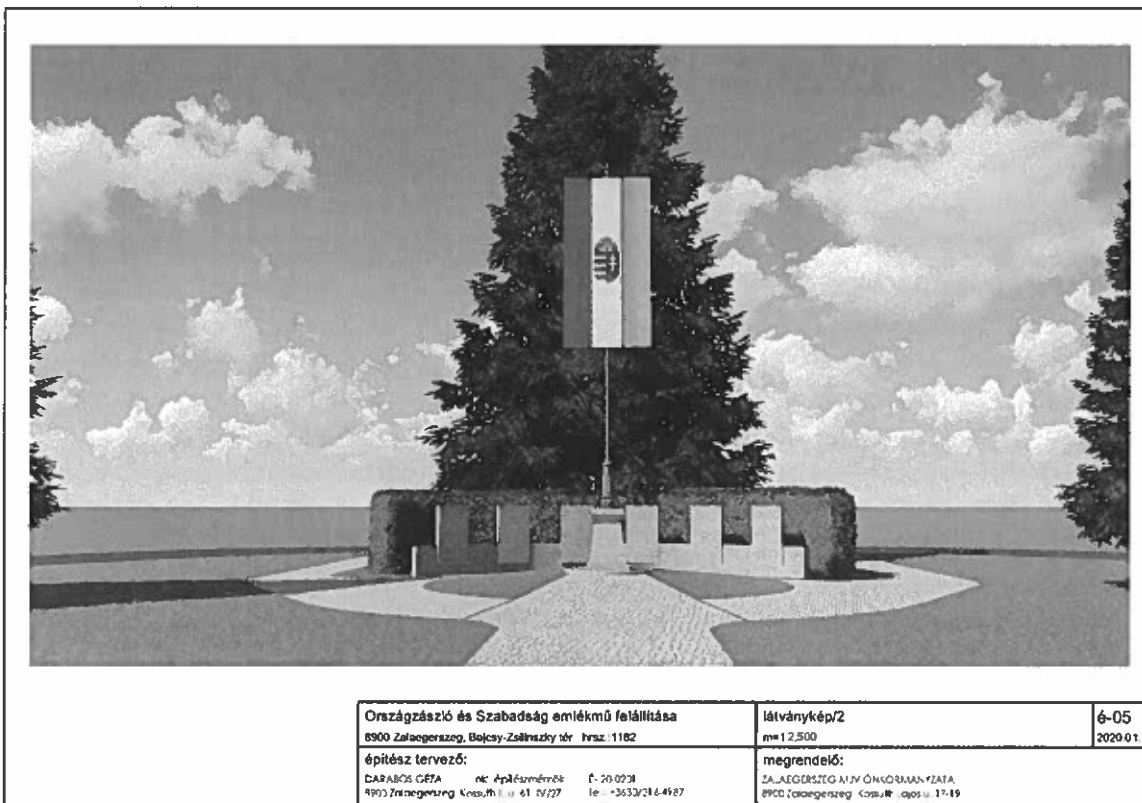
Felelős: Balaicz Zoltán polgármester

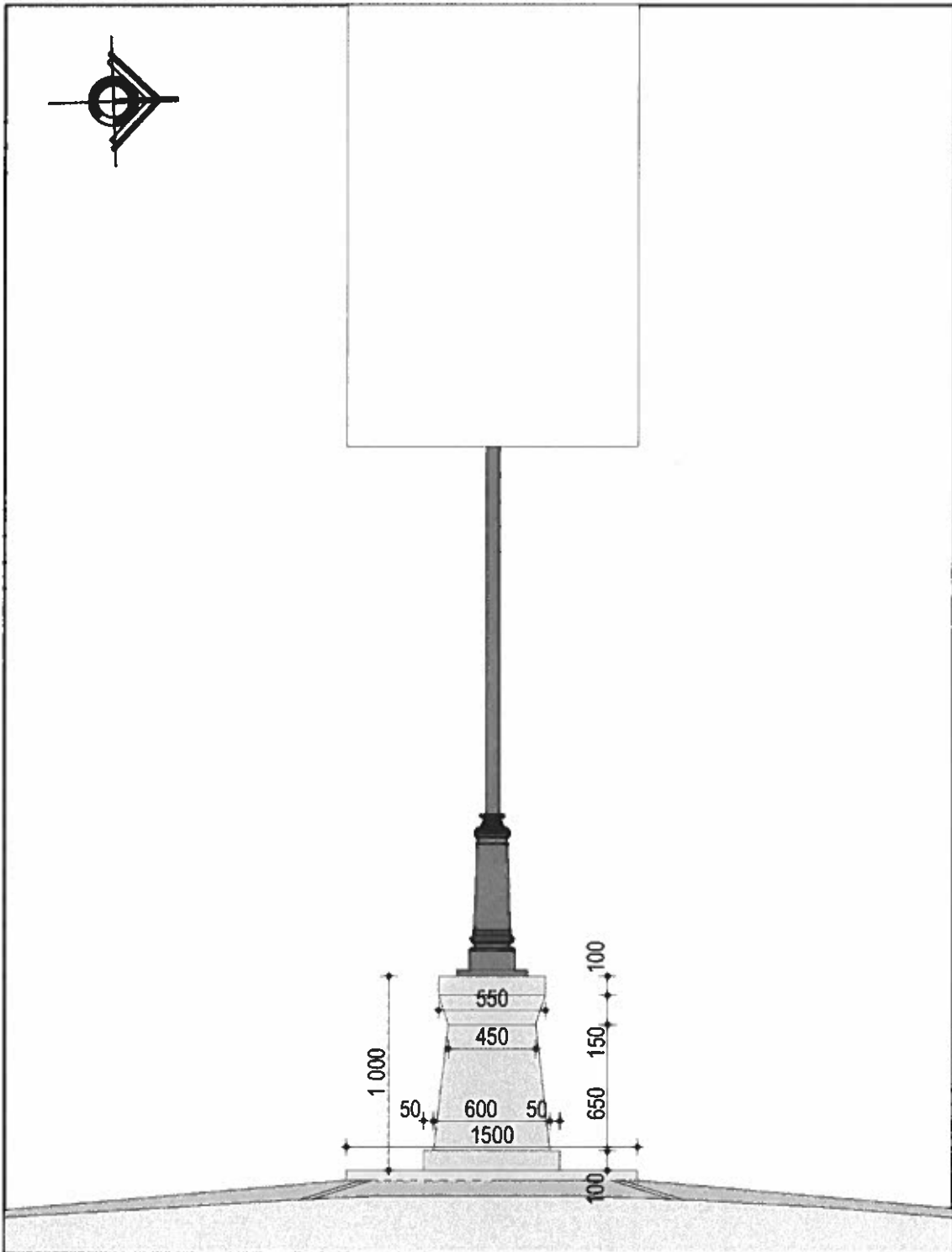
Zalaegerszeg, 2020. február 27.

Balaicz Zoltán
polgármester

1. számú melléklet

<p>Országzászló és Szabadság emlékmű felállítása 8900 Zalaegerszeg, Bajcsy-Zsilinszky tér hrsz.:1182</p>	<p>tervezett zászló talpazat m=1:25</p>	<p>é-03 2020.01.</p>
<p>építész tervező: DARABOS GÉZA okl. építészmérnök é- 20-020 8900 Zalaegerszeg, Kossuth t. u. 61. /V/27. tel.: +3630/216-4987</p>	<p>megrendelő: ZALAEGRSZEG MJV ÖNKORMÁNYZATA 8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 17. /9</p>	

400 mm magas címerek

1703-1711

1848-1849

1920

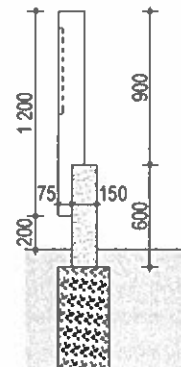
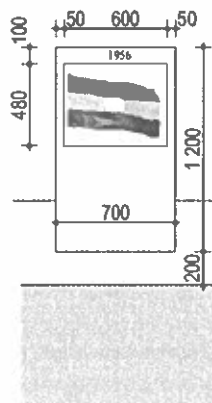
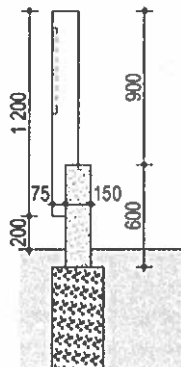
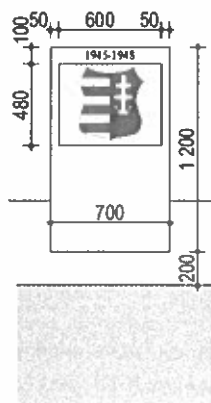
1945-1948

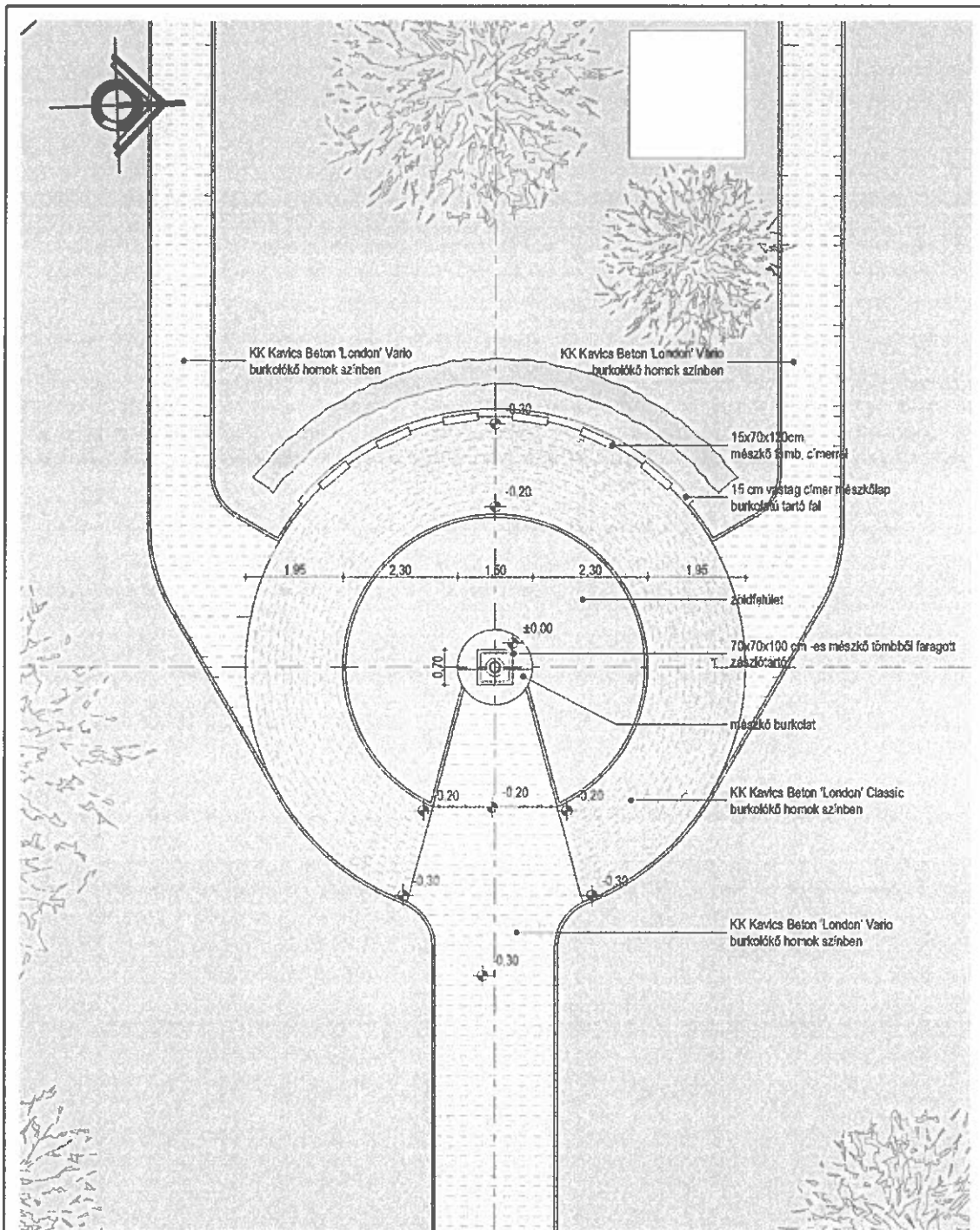
1956

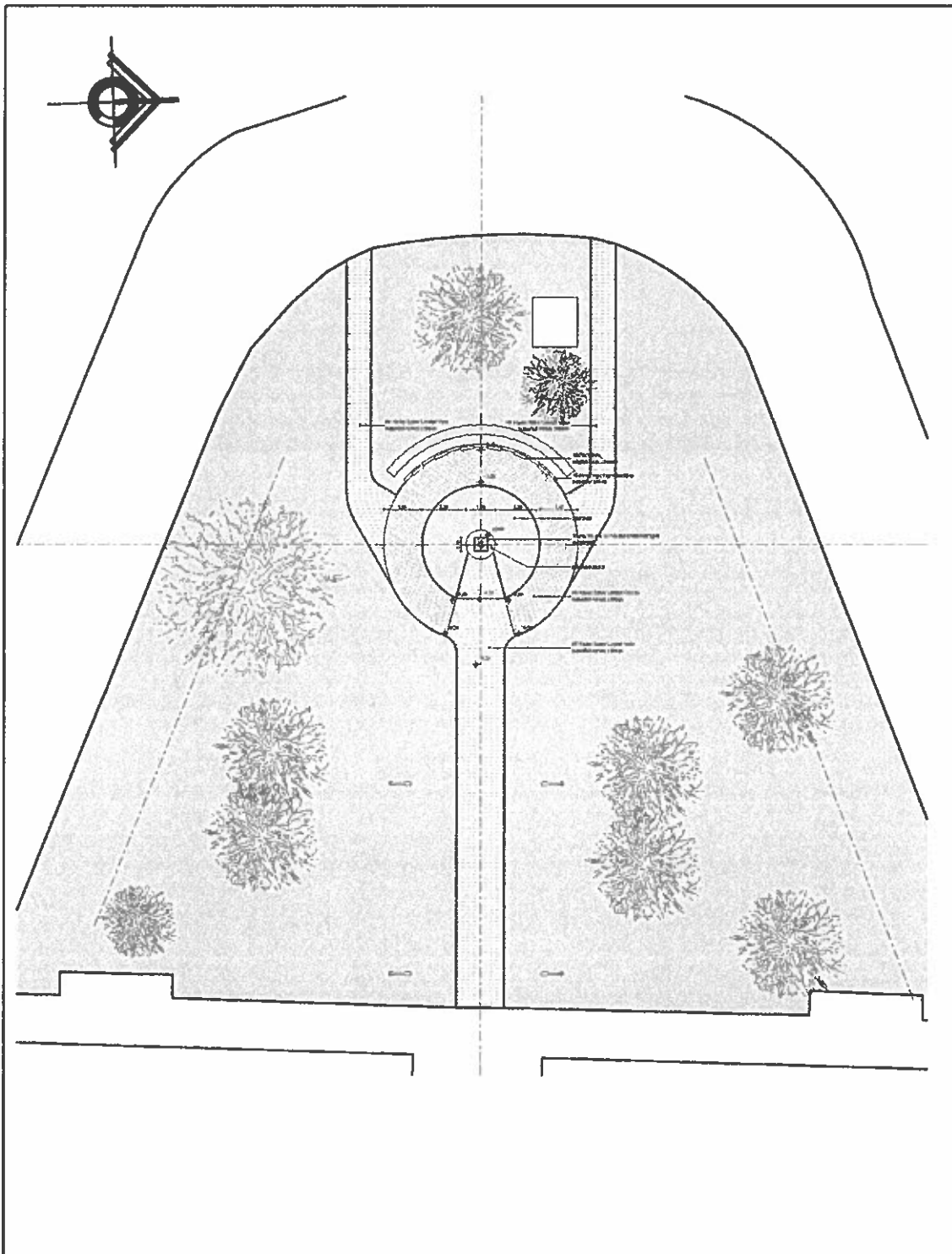
1989-1990

Országzászló és Szabadság emlékmű felállítása 8900 Zalaegerszeg, Bajcsy-Zsilinszky tér nr.sz. 1182	címerek léveléi terv m=1/25, 1.100	é-02 2020.02.
építész tervező: DARABOS GÉZA 8900 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 61. / V/27.	old. építészmérnök: É. 20-0301 tel. +3630/216-4987	megrendelő: ZALAEGERSZÉGI M.K.V. ÖNKORMÁNYZATA 8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 17-19.

<p>Országzászló és Szabadság emlékmű felállítása 8900 Zalaegerszeg, Bajcsy-Zsilinszky tér hrsz. 1182</p>	<p>lervezett alaprajz m=1:100</p>	<p>é-01 2020.01.</p>
<p>építész tervező: DARABOS GÉZA okl. építésmérnök É-20-0201 8900 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 6. /V/27. tel: +3630/2 6-4987</p>	<p>megrendelő: ZALAEGERSZEG MJV ÖNKORMÁNYZATA 8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 17-9.</p>	

Országzászló és Szabadság emlékmű felállítása 8900 Zalaegerszeg, Bajcsy-Zsilinszky tér hrsz.1182	tervezett helyszínrajz m=1:250	é-00 2020.01
építész tervező: DARABOS GÉZA okl. építésmérnök É- 70-0201 8900 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 6. /N/27. tel. +3630/2 6-4987	megrendelő: ZALAEGERSZEG MJV ÖNKORMÁNYZATA 8900 Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 17. /9.	